

Sygn. akt VU 105/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Beata Łapińska

Protokolant stażysta Bożena Sobczyk

po rozpoznaniu w dniu 3 września 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku J. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział wT.

o emeryturę

na skutek odwołania J. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział wT.

z dnia 16 stycznia 2014 r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 105/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 stycznia 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy J. C. prawa do emerytury.

Od decyzji powyższej wnioskodawca odwołał się w dniu 23 stycznia 2014 roku. Wniósł o przyznanie żądanego prawa z uwagi na to, że przepracował wymagane 15 lat w warunkach szczególnych. Wskazał, że pracował w warunkach szczególnych także w okresie od 1 lipca 1984 roku do 1 października 1991 roku w Spółdzielczym Gospodarstwie Rolnym w O. na stanowisku traktorzysty.

ZUS wnosił o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

J. C., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 18 grudnia 2013 roku wniosek o przyznanie emerytury.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-4 w aktach ZUS)

Na dzień 1 stycznia 1999 roku skarżący udowodnił staż pracy wynoszący ponad 25 lat. Niekwestionowany przez ZUS okres zatrudnienia wnioskodawcy w warunkach szczególnych wynosi łącznie 10 lat i 6 miesięcy. Jest to okres zatrudnienia 2 stycznia 1974 roku do 30 czerwca 1984 roku w Spółdzielni Kółek Rolniczych w O. na stanowisku traktorzysty. Wnioskodawca nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

(okoliczności niesporne)

W okresie od 1 lipca 1984 roku do 28 lutego 1998 roku wnioskodawca wykonywał pracę w Spółdzielczym Gospodarstwie Rolnym w O..

(dowód: świadectwo pracy k. 31 w aktach ZUS)

Spółdzielcze Gospodarstwo Rolne w O. świadczyło usługi polowe dla ludności, a ponadto prowadziło hodowlę krów i fermę świń. Wnioskodawca był członkiem (...) i brał udział w podziale zysków. Wnioskodawca był wynagradzany według dniówek obrachunkowych. Jako traktorzysta wnioskodawca jeździł traktorem, którym wykonywał głównie prace polowe. Ponadto wykonywał prace transportowe dowożąc pasze do kurników.

(dowód: zeznania wnioskodawcy k. 10, 11 w aktach sprawy)

W świadectwie pracy wystawionym wnioskodawcy wskazano, że wnioskodawca w okresie od 1 lipca 1984 roku do 1 października 1991 roku wykonywał pracę w warunkach szczególnych na stanowisku traktorzysty.

(dowód: świadectwo pracy k. 31 w aktach ZUS)

Sąd Okręgowy zważył i ocenił co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. 2013, poz. 1440 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 (tj. poniżej 65 lat dla mężczyzn). Ustęp 4 art. 32 stanowi zaś, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Stosownie do art. 184 ust. 1 wskazanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało zatem rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem. Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

Okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Brak takiego świadectwa nie wyklucza jednak dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego. Stanowisko takie wielokrotnie zajmował również Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996 roku, II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239 stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami. Dodatkowo wskazać należy, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest bowiem dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., a tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast omawiane świadectwo traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej. Sąd, a także organ rentowy, są zatem uprawnione do weryfikacji danych zawartych w świadectwie wykonywania prac w warunkach szczególnych, wystawionym przez pracodawcę. Jeżeli świadectwo to zawiera dane, które nie są zgodne z prawdą, nie mogą na jego podstawie dokonać ustaleń, od których uzależnione jest prawo do świadczeń emerytalnych. To samo dotyczy ujawnienia okoliczności, że wskazane w zaświadczeniu pracodawcy stanowisko pracy wykonywanej w szczególnych warunkach nie figuruje w wykazie powołanym w tym zaświadczeniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2004 roku, I UK 15/04, OSNP 2005/11/161).

Spór pomiędzy stronami, w związku z zarzutami podniesionymi przez wnioskodawcę w odwołaniu, ograniczał się do faktu, czy ma on wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, a w dniu (...) roku ukończył 60 lat, nie przystąpił także do otwartego funduszu emerytalnego.

W ocenie Sądu nie ma podstaw do zaliczenia do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia wnioskodawcy okresu od 1 lipca 1984 roku do 1 października 1991 roku. W okresie tym wnioskodawca był bowiem członkiem Spółdzielczego Gospodarstwa Rolnego, który to fakt wynika w sposób niesporny z wystawionego wnioskodawcy przez tę spółdzielnię świadectwa pracy. Okoliczność tą przyznał także sam wnioskodawca na rozprawie w dniu 3 września 2014 roku.

Zgodnie zaś z utrwalonym w judykaturze stanowiskiem praca członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub innej spółdzielni zajmującej się produkcją rolną nie jest pracą w warunkach szczególnych w świetle art. 32, 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2009 roku, I UK 186/09, LEX nr 577810, z dnia 21 października 2009 roku, I UK 115/09, LEX nr 558571 oraz z dnia 25 stycznia 2005 roku, I UK 142/04, OSNP 2005/17/272, a także wyrok NSA w Łodzi z dnia 20 marca 2003 roku, II SA/Łd 2276/01, Pr. Pracy 2003/9/42).

Okoliczność, że wnioskodawca był w spornym okresie członkiem spółdzielni wyklucza zatem możliwość przyjęcia, że wykonywał on wówczas prace w warunkach szczególnych.

Niezależnie od powyższego wskazać należy, iż nawet przy założeniu, że wnioskodawca w spornym okresie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace na stanowisku traktorzysty w ramach stosunku pracy, to i tak nie byłoby podstaw do zaliczenia tego okresu do pracy w warunkach szczególnych.

Jak wynika bowiem z zeznań wnioskodawcy będąc zatrudnionym na stanowisku traktorzysty wykonywał on nie tylko prace transportowe ujęte w dziale VIII poz. 3 wykazu A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, ale głównie prace polowe, które nie są wymienione w wykazie A.

Wymienienie w wykazie A, dziale VIII pod pozycją 3 prac kierowców ciągników i kombajnów nie oznacza, że należy uznać za pracę w szczególnych warunkach kierowanie tymi pojazdami przy jakichkolwiek zadaniach, a nie tylko transportowych. Prace uznane za wykonywane w warunkach szczególnych bez względu na miejsce i rodzaj zostały wymienione w dziale XIV zatytułowanym „prace różne”. Tak zostały ujęte np. prace przy spawaniu, czy naprawie pomp wtryskowych. Inne działy wykazu obejmują wymienione w nich prace w powiązaniu z rodzajami zakładów pracy lub ich częściami. Nie można uznać, że praca kierującego ciągnikiem jest zawsze pracą „w transporcie” nawet jeżeli kierujący niczego nie transportuje, lecz wykonuje przy pomocy ciągnika prace polowe.

Powyższy pogląd wyraził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 3 grudnia 2013 roku w sprawie I UK 172/13, niepubl. i pogląd ten Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym przedmiotową w sprawę w całości akceptuje.

Na marginesie wskazać należy, iż w odpowiedzi na odwołanie ZUS nieprawidłowo wskazał, że wnioskodawca nie udowodnił żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych, albowiem analiza akt rentowych wskazuje, że niekwestionowany przez ZUS okres zatrudnienia wnioskodawcy w warunkach szczególnych wynosi łącznie 10 lat i 6 miesięcy.

Biorąc pod uwagę powyższe uznać należało, iż w toku procesu wnioskodawca nie wykazał, by spełnił przesłankę wykonywania pracy w warunkach szczególnych w ilości co najmniej 15 lat. Fakt ten skutkował koniecznością przyjęcia, że nie spełnia on wymaganych prawem warunków do uzyskania prawa do emerytury zgodnie z art. 32 ust. 1 i art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.